

Værdiskabelse af affald er en sand udfordring for Burkina Faso

- fra nr. 151, vinteren 2015, af kvartalsblad fra asbl¹ Terre, Belgien
- møde med Jérémy Empsen, specialestuderende på ICHEC²
- interview ved Benoît Naveau
- oversat af Tina Jonstrup Larsen
- fodnoter af interviewer og oversætter samt Jørgen Olsen.

I forbindelse med sit specialestudie tilbragte Jérémy Empsen 3 måneder i Burkina Faso med henblik på at studere rentabiliteten ved organiseringen af affald indenfor den lokale NGO, CEAS³.

Vi mødte ham for at høre konklusionerne af dette studie.

Hvordan var dine oplevelser med studiet af affaldshåndteringen i Burkina Faso?

Jeg blev klar over emnets vigtighed. Ud fra et miljømæssigt perspektiv ja, men også ud fra et økonomisk perspektiv, da en god organisering af affaldet kan blive en indtægtskilde. Ud fra et socialt perspektiv gør den det også muligt at integrere folk på arbejdsmarkedet, som ellers ville stå udenfor.

---

¹ Asbl betyder Association sans But Lucratif = Forening uden Profitformål – betegnelsen anvendes kun i Belgien.

² Handelshøjskolen i Bruxelles.

³ CEAS: Centre Ecologique Albert Schweitzer er en burkinsk NGO, indledningsvist en afdeling af den schweiziske miljø-og udviklingsorganisation CEAS. Den er gradvist blevet autonom og arbejder for promoveringen for nye tekniske tiltag inden for landbrug og affaldshåndtering.

Uorganiseret affald er synonym med sygdomme for både mennesker og dyr, og dyr er som oftest en indkomstkilde for et stort antal mennesker.

Flere og flere virksomheder er opmærksomme på og begejstrede for genbrug, da de betragter det som en indbringende og økologisk sektor i fremtiden. Eksisterer denne begejstring for valorisering af affald også i Afrika?

Vi bliver klare over, at affald har en større værdi, end vi tror ved første øjekast. Tanken om cirkulære økonomier dukker oftere op. Ideen herom er så meget desto mere relevant i vores herskende model, som er baseret på uendelig vækst med begrænsede midler, hvilket er uholdbart på længere sigt.

I Afrika går mange initiativer i denne retning. Vejene til denne værdiskabelse er i Afrika noget anderledes end hos os. Størstedelen af affaldstyperne er neutrale, organiske eller af plastik, og i mindre grad metalliske, altså dåser og jerndelev mm.

I Afrika er der især tale om kompostering af grønt affald og dannelse af plastikfliser af gammelt plastik. Metal bliver genbrugt til køkkenredskaber eller omsmeltet sammen med andre materialer.

Desværre bliver disse initiativer ikke altid realiseret – på grund af mangel på penge eller mangel på forståelse og motivation.

(fortsættes side 14)

Manglen på penge forsinker projekterne,
 hvorved organiseringen af affaldet forbliver uholdbar

(foto: Benoît Naveau)

Værdiskabelse af affald er en sand udfordring for Burkina Faso

(fortsat fra side 13)

Uden ekstern hjælp forbliver de meget marginale og i nogle tilfælde ikke-eksisterende.

Selv med hjælp udefra er resultaterne ikke fantastiske. Der eksisterer dog reelle ønsker om at finde veje til at øge værdien af affald.

Hvordan er affaldshåndteringen organiseret mere præcist i Burkina Faso?

Ud fra en decentraliseringspolitik er det kommunernes ansvar. Kommunerne mangler imidlertid både tekniske midler og menneskelige og økonomiske ressourcer til at iværksætte affaldshåndteringen.

Den uddelegerer derfor dette ansvar til lokale foreninger, der betragter det som en tildeling af en indsamlingszone mod betaling.

I nogle tilfælde gør foreningen meget mere end bare at indsamle affald. De sorterer og forsøger at værdifastsætte, hvad der kan værdifastsættes.

De bliver også betalt for den form for aktiviteter af kommunen, men ikke tilstrækkeligt til at kunne dække udgifterne.

Kommunen har også ansvaret for at etablere den nødvendige infrastruktur, for at projekterne kan realiseres, såsom sorteringsenheder med mere. Manglen på penge forsinker også her projekterne og affaldshåndteringen forbliver et prekært emne.

Kan du beskrive et af initiativområderne i Burkina Faso?

ISF⁴ og CEAS arbejder på at oprette afdelinger for kommunalt affald i 5 mindre byer i Burkina Faso.

⁴ ISF: Ingénieurs sans Frontières (Ingeniører uden grænser)

Projektets formål er at forbedre livsbetingelserne for indbyggerne ved at afhente affald i deres boligområder. Helt konkret forsøger NGO'erne at bevidstgøre kommunerne om vigtigheden af at tage fat på problemerne ved at frigive økonomiske midler og forpligte sig til at opbygge infrastrukturen.

Projektet støtter også lokale foreninger, som det yder materialer til. Hjælpen er baseret på princippet om tilpasset teknologi, og materialerne tildeles ud fra en forsikring om, at de er anvendelige og desuden relevante for den enkelte forening. Der bliver ligeledes organiseret undervisning for alle foreningens medlemmer - i ledelse, i arbejdsulykker og arbejdsbeskyttelse mm.

Hvordan bidrager projektet til den sociale og solidariske økonomi?

Den sociale og solidariske økonomi, SSØ'en, gør det muligt at værdifastsætte de sociale og miljømæssige dimensioner. SSØ-virksomhederne gør disse dimensioner centrale i deres aktiviteter. De gør dem til deres spydspids. Jeg tror, at private virksomheder snarere har en tendens til at sætte disse spørgsmål i baggrunden og kun bringe dem på bane, hvis de styrker virksomhedens image.

Mener du, at sektoren for affaldshåndtering i Afrika følger den europæiske model: først indsamling og losning, dernæst værdifastsættelse?

I Europa er man kommet langt med at studere affaldshåndtering. I Burkina Faso er dette

ikke helt tilfældet. Men man arbejder for at opbygge kundegrupper, som kan abonnere på afhentningsservice. Dette arbejde skal gøres parallelt med opbygningen af en infrastruktur og/eller en service som tager ansvar for affaldshåndteringen.

I nogle tilfælde er det på grund af manglen på denne problemløsning, at folk smider deres affald i naturen. Ved at gøre dem opmærksomme på vigtigheden af en ordentlig affaldshåndtering og give dem fordelagtige abonnementer gør indtægterne det muligt at dække andre udækkede høje udgifter som for eksempel sorteringen af affaldet.

Er der en risiko for at private firmaer bemægtiger sig affaldshåndteringen i Afrika, sådan som det sker flere steder i Europa nu?

Jeg tror, at overalt hvor det er muligt at generere profit, vil den private sektor forsøge at få en rolle. Hvis det private initiativ er lokalt og lever op til behovene, og hvis det skaber arbejdspladser, kan det siges at forbedre livsbetingelserne.

Ud fra de observationer, som jeg har gjort mig, er et partnerskab mellem det private og det kommunale ofte hensigtsmæssigt. Det kan gøre det muligt at tage fat om problemerne ved at inddrage folk med nye ideer og en mere foretagsom tilgang. Kommunen lever dermed op til sine forpligtelser til at holde byen ren. Alting afhænger naturligvis af sammenhængen og de midler, de enkelte partnere tilbyder. Hvis et sådant partnerskab skal eksistere, er det klart, at der må være en vis gennemskuelse. Der skal være aftalte mål, adfældsregler og værdier at respektere.